

Υπόθεση C-678/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

14 Νοεμβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Curtea de Apel Iași (Ρουμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

10 Οκτωβρίου 2023

Νυν εκκαλούσα και πρωτοδίκως ενάγουσα:

JU

Νυν εφεσίβλητη και πρωτοδίκως εναγομένη:

Spitalul Clinic de Pneumoftiziologie Iași

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Έφεση κατά της απόφασης του Tribunalul Iași (πρωτοδικείου Ιασίου, Ρουμανία), με την οποία απορρίφθηκε η αγωγή της νυν εκκαλούσας και πρωτοδίκως ενάγουσας JU με αίτημα να υποχρεωθεί η νυν εφεσίβλητη και πρωτοδίκως εναγομένη Spitalul Clinic de Pneumoftiziologia Iași (πνευμονολογική κλινική και κλινική φυσιολογίας του αναπνευστικού συστήματος Ιασίου, Ρουμανία) να κατατάξει τον χώρο εργασίας της στην αντίστοιχη κατηγορία των «ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας» από το 2007 και εξής, καθώς και να καταβάλει τις διαφορές των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ ζητείται η ερμηνεία του άρθρου 9 και του άρθρου 11, παράγραφος 6, της οδηγίας 89/391, σε συνδυασμό με το άρθρο 31, παράγραφος 1, και το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Αντιτίθενται το άρθρο 9 και το άρθρο 11, παράγραφος 6, της οδηγίας 89/391 του Συμβουλίου, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία, σε εθνική νομοθεσία και πρακτική επιτακτικού χαρακτήρα, βάσει των οποίων οι εργαζόμενοι δεν έχουν το δικαίωμα να απευθυνθούν ευθέως στην αρμόδια για θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία αρχή, εάν κρίνουν ότι τα ληφθέντα μέτρα και τα διατιθέμενα από τον εργοδότη μέσα δεν αρκούν για να εξασφαλιστεί η ασφάλεια και η υγεία κατά την εργασία, και δεν μπορούν ούτε να ασκήσουν ένδικο βοήθημα, εάν εκτιμούν ότι οι εργοδότες δεν έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά την κατάταξη των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας που εκθέτουν τους εργαζομένους σε ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας ούτε για το χρονικό διάστημα που έχουν ήδη εργαστεί ούτε για τον υπόλοιπο χρόνο της σχέσης εργασίας;

2) Έχει το άρθρο 11, παράγραφος 6, της οδηγίας 89/391 κάθετο άμεσο αποτέλεσμα και, σε συνδυασμό με το άρθρο 31, παράγραφος 1, και τις διατάξεις του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεπάγεται δικαίωμα δικαστικής προστασίας των εργαζομένων σε περίπτωση που τα αρμόδια βάσει νόμου πρόσωπα δεν εκπληρώνουν τις εκ του νόμου προβλεπόμενες υποχρεώσεις τους;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 1989, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία: άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, και άρθρο 11, παράγραφος 6.

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: άρθρο 31, παράγραφος 1, και άρθρο 47

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Η εθνική νομοθεσία στον τομέα των συντάξεων που ήταν σε ισχύ μέχρι την 1η Απριλίου 2001, και, συγκεκριμένα, ο *Legea nr. 27/1966* (νόμος 27/1966), προέβλεπε τρεις κατηγορίες χώρων εργασίας: τους χώρους εργασίας οι οποίοι κατατάσσονταν ως χώροι εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] κανονικές συνθήκες, τους χώρους εργασίας οι οποίοι κατατάσσονταν στην ομάδα εργασιών II και τους χώρους εργασίας οι οποίοι κατατάσσονταν στην ομάδα εργασιών I. Μετά την ημερομηνία αυτή, ο νέος νόμος για τις συντάξεις, ήτοι ο *Legea nr. 19/2000* (νόμος 19/2000), αντικατέστησε τις προηγούμενες κατηγορίες με νέες κατηγορίες, ήτοι χώρους εργασίας οι οποίοι κατατάσσονταν ως χώροι εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] κανονικές συνθήκες, χώρους εργασίας οι οποίοι κατατάσσονταν ως χώροι εργασίας [που εκθέτουν τους

εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες και χώρους εργασίας οι οποίοι κατατάσσονταν ως χώροι εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ειδικές συνθήκες. Η κατάταξη αυτή διατηρήθηκε με τον Legea nr. 226/2006 (νόμο 226/2006) σχετικά με την κατάταξη των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ειδικές συνθήκες.

Με βάση τα σχετικά νομοθετήματα, η κατάταξη των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] σε ιδιαίτερες ή ειδικές συνθήκες παρέχει στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα ορισμένα οικονομικά οφέλη, ήτοι προσαύξηση του υπολογιζόμενου χρόνου ασφάλισης για συνταξιοδοτικούς σκοπούς, αντιστοίχως κατά 25 % και 50 %, για τις περιόδους κατά τις οποίες εργάστηκαν υπό τις συνθήκες αυτές. Επιπλέον, οι εργαζόμενοι που έχουν συμπληρώσει χρόνο ασφαλίσεως τουλάχιστον 25 ετών [και εκτίθενται σε] ειδικές συνθήκες λαμβάνουν σύνταξη γήρατος με μείωση κατά 15 έτη του συνήθους ορίου συνταξιοδοτήσεως που προβλέπεται από τη συνταξιοδοτική νομοθεσία.

Τα κριτήρια και οι διαδικασίες κατάταξης των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες καθορίστηκαν αρχικά στην Hotărârea Guvernului nr. 261/2001 (κυβερνητική απόφαση αριθ. 261/2001). Κατά το άρθρο 2 της εν λόγω Hotărârea (απόφασης), τα κριτήρια για την κατάταξη των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες συνίστανται κυρίως στην ύπαρξη, στο εργασιακό περιβάλλον, επιβλαβών παραγόντων φυσικού χαρακτήρα (θόρυβος, κραδασμοί, ηλεκτρομαγνητικά κύματα, πίεση, ιοντίζουσα ακτινοβολία, θερμική ακτινοβολία, ισχυρή ακτινοβολία λέιζερ χωρίς προστασία), καθώς και επιβλαβών παραγόντων χημικού ή βιολογικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες σχετικά με την προστασία της εργασίας οι οποίοι βαίνουν πέρα από τα όρια που θέτουν οι κανόνες αυτοί· στη συγκεκριμένη αντίδραση του οργανισμού στις επιπτώσεις των επιβλαβών παραγόντων, όπως αποδεικνύεται από δείκτες εκθέσεως και/ή βιολογικών επιπτώσεων· στην ύπαρξη επαγγελματικών ασθενειών που καταγράφηκαν στον χώρο εργασίας κατά τα τελευταία 15 έτη.

Όσον αφορά τη μέθοδο, η διαδικασία κατατάξεως αρχίζει με τον προσδιορισμό των εν λόγω χώρων εργασίας από τον εργοδότη και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ή τους εκπροσώπους των εργαζομένων και συνεχίζεται με έλεγχο που διενεργούν οι αρμόδιες στον τομέα της εργασίας τοπικές αρχές με βάση τεχνική και ιατρική πραγματογνωμοσύνη.

Το άρθρο 4 της εν λόγω Hotărârea Guvernului (κυβερνητικής απόφασης) ορίζει ποια είναι τα έγγραφα που απαιτούνται για τη χορήγηση άδειας από την τοπική επιθεώρηση εργασίας για την κατάταξη των χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες και προβλέπει ότι η διάρκεια ισχύος της εν λόγω άδειας ανέρχεται σε 3 έτη κατ' ανώτατο όριο με δυνατότητα παράτασης.

Στη συνέχεια, η Hotărârea Guvernului nr. 246/2007 (κυβερνητική απόφαση αριθ. 246/2007) προέβλεψε τη δυνατότητα ανανέωσης των αδειών κατάταξης των

χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες, οι οποίες είχαν χορηγηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της Hotărârea Guvernului nr. 261/2001 (κυβερνητικής απόφασης αριθ. 261/2001), και θέσπισε τις αντίστοιχες διαδικασίες.

Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της εν λόγω Hotărârea Guvernului (κυβερνητικής απόφασης), η ανανέωση της άδειας κατάταξης των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες χορηγείται από την τοπική επιθεώρηση εργασίας κατόπιν αιτήσεως η οποία υπογράφεται από τον νόμιμο εκπρόσωπο του εργοδότη ή από άλλο εξουσιοδοτημένο από αυτόν πρόσωπο, από κοινού με τους εκπροσώπους των αντιπροσωπευτικών συνδικαλιστικών οργανώσεων ή, κατά περίπτωση, τους εκπροσώπους των εργαζομένων και η οποία υποβάλλεται εντός μέγιστης προθεσμίας 30 ημερών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της Hotărârea (απόφασης). Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από τις εκθέσεις των εξουσιοδοτημένων εργαστηρίων σχετικά με την ύπαρξη επιβλαβών παραγόντων στους χώρους εργασίας, με τις οποίες βεβαιώνεται η υπέρβαση των οριακών τιμών επαγγελματικής έκθεσης στους χώρους εργασίας οι οποίοι κατατάσσονται ως χώροι εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες, καθώς και από το σχέδιο πρόληψης και προστασίας, το οποίο διασφαλίζει τη βελτίωση του επιπέδου ασφαλείας και προστασίας της υγείας των εργαζομένων.

Το άρθρο 4 της ίδιας Hotărârea (απόφασης) προβλέπει τη δυνατότητα άσκησης μέσων παροχής έννομης προστασίας από τους εργοδότες: «Οι εργοδότες στους οποίους δεν έχει χορηγηθεί ανανέωση της άδειας για την κατάταξη των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες μπορούν να υποβάλουν ένσταση, εντός 15 ημερών από την ημερομηνία της κοινοποίησης, στην επιθεώρηση εργασίας, η οποία αποφαίνεται εντός 30 ημερών, ή να προσφύγουν απευθείας στο αρμόδιο δικαστήριο, σύμφωνα με τον νόμο».

Η δυνατότητα ανανέωσης των αδειών ρυθμίστηκε με τις μεταγενέστερες Hotărârile Guvernului nr. 1622/2008 και 1014/2015 (κυβερνητικές αποφάσεις αριθ. 1622/2008 και 1014/2015).

Legea securității și sănătății în muncă nr. 319/2006 (νόμος 319/2006 σχετικά με την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία), άρθρα 12 και 18, τα οποία μεταφέρουν στο εθνικό δίκαιο τα άρθρα 9 και 11 της οδηγίας 89/391

Άρθρο 12: «(1) Ο εργοδότης έχει τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

- a) να διενεργεί και να διατηρεί αξιολόγηση των υφιστάμενων κατά την εργασία κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων για τις ομάδες που είναι ευάλωτες σε συγκεκριμένους κινδύνους·
- b) να αποφασίζει σχετικά με τα μέτρα προστασίας που πρέπει να ληφθούν και, αν χρειαστεί, το υλικό προστασίας που πρέπει να χρησιμοποιηθεί·

[...]

(2) Με Ordinul (απόφαση) του Ministrului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei (Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικογένειας), ανάλογα με τη φύση των δραστηριοτήτων και το μέγεθος των επιχειρήσεων, καθορίζονται οι υποχρεώσεις των διαφόρων κατηγοριών επιχειρήσεων όσον αφορά τη σύνταξη των εγγράφων που αναφέρονται στην παράγραφο 1».

Άρθρο 18, παράγραφος 7: «Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων οι οποίοι έχουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων και/ή οι εργαζόμενοι έχουν το δικαίωμα να απευθυνθούν στις αρμόδιες αρχές, εάν κρίνουν ότι τα ληφθέντα μέτρα και τα διατιθέμενα από τον εργοδότη μέσα δεν αρκούν για να εξασφαλιστεί η ασφάλεια και η υγεία κατά την εργασία».

Στην απόφασή του αριθ. 12 της 23ης Μαΐου 2016, η οποία εκδόθηκε επί αιτήσεως αναίρεσεως με αντικείμενο την ενοποίηση της νομολογίας [της λεγόμενης «αναίρεσης υπέρ του νόμου»] και η οποία είναι δεσμευτική, το Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ρουμανία), επισήμανε ότι «κατά την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 19 του Legea nr. 19/2000 (νόμος 19/2000) [...], του άρθρου 29, παράγραφος 1, του Legea nr. 263/2010 (νόμος 263/2010) [...], σε συνδυασμό με την [...] Hotărârea Guvernului nr. 261/2001 (κυβερνητική απόφαση αριθ. 261/2001) [...], και την [...] Hotărârea Guvernului nr. 246/2007 (κυβερνητική απόφαση αριθ. 246/2007) σχετικά με τις διαδικασίες ανανεώσεως των αδειών κατατάξεως των χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] σε ιδιαίτερες συνθήκες, όπως ακολούθως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε, δεν προβλέπεται αγωγή του κοινού δικαίου προς διαπίστωση των ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας υπό τις οποίες οι εργαζόμενοι άσκησαν τη δραστηριότητά τους μετά την 1η Απριλίου 2001, ούτε αγωγή με αντικείμενο την υποχρέωση του εργοδότη να κατατάξει τους χώρους εργασίας στις εν λόγω συνθήκες, όταν αυτός δεν έχει λάβει, ή, κατά περίπτωση ανανεώσει, την άδεια κατατάξεως των χώρων εργασίας στις εν λόγω συνθήκες».

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η νυν εκκαλούσα και πρωτοδίκως ενάγουσα είναι ιατρός γενικής ιατρικής —με ειδικότητα στην πνευμονολογία— η οποία εργάζεται επί 30 και πλέον έτη στην Spitalul Clinic de Pneumoftiziologie Iași [πνευμονολογική κλινική και κλινική φυσιοπαθολογίας του αναπνευστικού συστήματος Ιασίου· στο εξής: Spitalul Clinic (κλινική)], νυν εφεσίβλητη και πρωτοδίκως εναγομένη εν προκειμένω, η οποία είναι νοσηλευτικό ίδρυμα με κλίνες κοινής ωφέλειας, έχουσα νομική προσωπικότητα και η οποία υπάγεται στην τοπική διοικητική αρχή. Κατά το χρονικό διάστημα από την 1η Ιουλίου 1989 έως τις 31 Μαρτίου 2001, η νυν εκκαλούσα και πρωτοδίκως ενάγουσα κατατάχθηκε στην ομάδα εργασιών II και

από την 1η Απριλίου 2001 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2006 η δραστηριότητά της κατατάχθηκε στην κατηγορία των «διαίτερων συνθηκών εργασίας».

- 2 Η νυν εκκαλούσα και πρωτοδίκως ενάγουσα υποστηρίζει ότι πληροφορήθηκε τυχαία ότι από το 2007 δεν της είχαν καταβληθεί οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης για τη δραστηριότητά της υπό ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας. Ισχυρίζεται ότι μέχρι σήμερα δεν έχουν μεταβληθεί ούτε ο χώρος εργασίας της ούτε οι συνθήκες εργασίας της ούτε οι επαγγελματικοί κίνδυνοι και οι επαγγελματικές ευθύνες της.
- 3 Υπό τις συνθήκες αυτές, η νυν εκκαλούσα και πρωτοδίκως ενάγουσα άσκησε αγωγή ενώπιον του Tribunalul Iași (πρωτοδικείου Ιασίου) κατά του εργοδότη της, ήτοι της Spitalul Clinic (κλινικής), με αίτημα να καταταχθεί η δραστηριότητά της [στην κατηγορία των] ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας από το 2007 και να καταβάλει ο εργοδότης τις διαφορές των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.
- 4 Η νυν εκκαλούσα και πρωτοδίκως ενάγουσα επικαλείται αμέλεια ή κακή πίστη εκ μέρους του εργοδότη, ο οποίος δεν κίνησε τη διαδικασία ανανέωσης της άδειας για την κατάταξη της δραστηριότητάς της [στην κατηγορία των] ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας από το 2007.
- 5 Το Tribunalul Iași (πρωτοδικείο Ιασίου) απέρριψε την αγωγή και έκρινε ότι η νυν εφεσίβλητη και πρωτοδίκως εναγομένη δεν μπορούσε να υποχρεωθεί να κατατάξει την εργασία της νυν εκκαλούσας και πρωτοδίκως ενάγουσας [στην κατηγορία των] ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας, όταν δεν είχε ακολουθήσει την προβλεπόμενη από τον νόμο διαδικασία για ανανέωση της απαιτούμενης άδειας. Προκειμένου να απορρίψει τα επιχειρήματα της νυν εφεσίβλητης και πρωτοδίκως εναγομένης σχετικά με τις απαραίτητες ενέργειες στις οποίες όφειλε να προβεί ενώπιον των αρχών δημόσιας υγείας και της επιθεώρησης εργασίας, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο επισημαίνει ότι εάν δεν είχε λάβει απάντηση από τα αρμόδια όργανα, η νυν εφεσίβλητη και πρωτοδίκως εναγομένη θα είχε τη δυνατότητα να στραφεί δικαστικά κατ' αυτών προκειμένου να τα υποχρεώσει να εκπληρώσουν την υποχρέωσή τους περί έκδοσης άδειας.
- 6 Η νυν εκκαλούσα και πρωτοδίκως ενάγουσα άσκησε έφεση κατά της εν λόγω απόφασης του Tribunalul Iași (πρωτοδικείου Ιασίου) ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Curtea de Apel Iași (εφετείου Ιασίου, Ρουμανία).
- 7 Κατόπιν αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου, η Inspectoratul Teritorial de Muncă Iași (τοπική επιθεώρηση εργασίας Ιασίου, Ρουμανία) γνωστοποίησε ότι ο εργοδότης, ήτοι η Spitalul Clinic (κλινική), δεν είχε προσκομίσει τα απαιτούμενα έγγραφα εντός 90 ημερών και ότι, ως εκ τούτου, η Inspectoratul Teritorial de Muncă Iași (τοπική επιθεώρηση εργασίας Ιασίου) δεν είχε εκδώσει νέα άδεια για την κατάταξη των χώρων εργασίας που είχε υποδείξει η νυν εφεσίβλητη και πρωτοδίκως εναγομένη [στην κατηγορία των] ιδιαίτερων συνθηκών. Επιπλέον, η εν λόγω Inspectoratul (επιθεώρηση) επισημαίνει ότι με την Hotărârea Guvernului nr. 246/2007 (κυβερνητική απόφαση αριθ. 246/2007) είναι δυνατή μόνον η

παράταση των αδειών που υφίσταντο πριν από την ημερομηνία έκδοσης της νομοθετικής πράξης και όχι η έκδοση νέων αδειών.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 8 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η απόφαση επί της έφεσης που ασκήθηκε κατά της απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η αγωγή εξαρτάται αποκλειστικά από τον προσδιορισμό της έννοιας και της έκτασης της διακριτικής ευχέρειας του κράτους κατά τη διαδικασία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο των διατάξεων του άρθρου 11, παράγραφος 6, σε συνδυασμό με το άρθρο 9 της οδηγίας 89/391.
- 9 Η κατάταξη μιας δραστηριότητας [στην κατηγορία των] ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας πραγματοποιείται με βάση τους παράγοντες κινδύνου επαγγελματικής ασθένειας και προϋποθέτει την ύπαρξη επιβλαβών παραγόντων που επηρεάζουν άμεσα τον οργανισμό των εργαζομένων μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα.
- 10 Προκειμένου να αντισταθμιστούν οι εν λόγω επιπτώσεις, στους εργαζομένους που εργάζονται υπό τέτοιες συνθήκες αναγνωρίζεται δικαίωμα πρόσθετης άδειας ανάπαυσης και επωφελούνται από μειωμένο χρόνο ασφάλισης για τη λήψη της σύνταξης γήρατος. Από την άλλη πλευρά, για τον εργοδότη, η κατάταξη της δραστηριότητας [στην κατηγορία των] ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας συνεπαγόταν πρόσθετη φορολογική επιβάρυνση, και, ειδικότερα, υψηλότερους συντελεστές εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για τους εργαζομένους που εργάζονται υπό ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας.
- 11 Η κατάταξη των συνθηκών εργασίας εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εργοδότη, ο οποίος αποφασίζει από κοινού με τις αντιπροσωπευτικές συνδικαλιστικές οργανώσεις ή, κατά περίπτωση, τους εκπροσώπους των εργαζομένων, στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας τεχνικής εκτίμησης των κινδύνων για την υγεία και την ασφάλεια, βάσει άδειας που εκδίδει η επιθεώρηση εργασίας. Οι εργοδότες που δεν είχαν λάβει άδεια για την κατάταξη των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες μπορούσαν να υποβάλουν ένσταση, εντός 15 ημερών από την ημερομηνία της κοινοποίησης, στην επιθεώρηση εργασίας, η οποία έπρεπε να αποφανθεί εντός 30 ημερών.
- 12 Επιπλέον, η Hotărârea Guvernului nr. 246/2007 (κυβερνητική απόφαση αριθ. 246/2007) θέσπισε μόνον τη δυνατότητα ανανέωσης των αδειών κατάταξης, η οποία αναγνωρίζεται αποκλειστικά στους εργοδότες οι οποίοι διέθεταν άδειες σε ισχύ για την κατάταξη των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες και οι οποίοι δεν είχαν προβεί, με τα μέτρα που είχαν ληφθεί μέχρι εκείνη την ημερομηνία, στη συμμόρφωση των συνθηκών εργασίας. Μετά τις 9 Μαρτίου 2007, ημερομηνία έναρξης ισχύος της Hotărârea Guvernului nr. 246/2007 (κυβερνητικής απόφασης αριθ. 246/2007), δεν είναι πλέον δυνατή η έκδοση αδειών κατάταξης των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες, αλλά μόνον η σταδιακή ανανέωση των ήδη εκδοθεισών αδειών.

- 13 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι μολονότι η διάταξη για τη μεταφορά του άρθρου 11, παράγραφος 6, της οδηγίας 89/391 στο εθνικό δίκαιο, ήτοι το άρθρο 18, παράγραφος 7, του *Legea nr. 319/2006* (νόμου 319/2006), προβλέπει ρητώς το δικαίωμα του εργαζομένου να προσφύγει σε οποιαδήποτε αρμόδια αρχή προκειμένου να διαπιστωθεί εάν τα ληφθέντα μέτρα και τα διατιθέμενα από τον εργοδότη μέσα δεν αρκούν για να εξασφαλιστεί η ασφάλεια και η υγεία κατά την εργασία, εντούτοις, η εν λόγω διάταξη δεν περιελήφθη στη μεταγενέστερη νομοθεσία σχετικά με την εκτίμηση των μεσοπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων επαγγελματικών κινδύνων για τους εργαζομένους. Ως εκ τούτου, στο εθνικό δίκαιο ούτε οι εργαζόμενοι ούτε οι εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων διαθέτουν ένδικο βοήθημα για να ζητήσουν τον έλεγχο ή την εξέταση του χώρου εργασίας όσον αφορά την ύπαρξη και την ένταση των επιβλαβών παραγόντων ούτε για να αξιώσουν πρόσθετη νομική προστασία σχετικά με την κατάταξη των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας. Οι νομοθετικές διατάξεις παρέχουν τη δυνατότητα μόνο στον εργοδότη, στον οποίο δεν έχει χορηγηθεί ανανέωση της άδειας για την κατάταξη των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ιδιαίτερες συνθήκες, να προσβάλει την άρνηση της δημόσιας αρχής στην επιθεώρηση εργασίας ή απευθείας ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου.
- 14 Η εν λόγω ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας είναι δεσμευτική δυνάμει της απόφασης αριθ. 12/2016 η οποία εκδόθηκε επί της αιτήσεως αναιρέσεως με αντικείμενο την ενοποίηση της νομολογίας του *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), το οποίο έκρινε ότι: «Εάν το στάδιο έκδοσης της άδειας δεν έχει περατωθεί με την έκδοση ανανεώσιμης άδειας, δεν πληρούνται ούτε οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στην *Hotărârea Guvernului nr. 246/2007* (κυβερνητική απόφαση αριθ. 246/2007), [...] και στην *Hotărârea Guvernului nr. 1014/2015* (κυβερνητική απόφαση αριθ. 1014/2015) για την κίνηση της διαδικασίας επαναξιολόγησης του χώρου εργασίας, λαμβανομένης υπόψη της ρητής παραδοχής ότι η διαδικασία της επαναξιολόγησης εφαρμόζεται μόνο στις εγκαταστάσεις που διαθέτουν άδεια κατάταξης. Κατά συνέπεια, το τακτικό δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί σχετικά με την κατάταξη/επαναξιολόγηση του χώρου εργασίας, δεδομένου ότι ο νομοθέτης δεν έχει θεσπίσει, στην περίπτωση αυτή, μέσο του κοινού δικαίου, παρέχοντας στο δικαστήριο την εξουσία να αναλάβει τις εξουσίες του διοικητικού οργάνου της αντίστοιχης διαδικασίας (όσον αφορά την τεχνική, επιστημονική και ιατρική διαπίστωση και τη χορήγηση άδειας σχετικά με τη δυνατότητα κατάταξης του χώρου εργασίας [στην κατηγορία των] ιδιαίτερων/ειδικών συνθηκών εργασίας)».
- 15 Το *Curtea Constituțională* (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ρουμανία) επιβεβαίωσε την εν λόγω ερμηνεία όταν διαπίστωσε ότι οι διατάξεις του άρθρου 20, παράγραφοι 2 και 3, του *Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale* (νόμου 19/2000 σχετικά με το δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα και τα λοιπά δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισεως), του άρθρου 1, παράγραφοι 1 και του 2, του άρθρου 2, παράγραφος 1, του *Legea nr. 226/2006 privind încadrarea unor locuri de muncă în condiții speciale* (νόμου

226/2006 σχετικά με την κατάταξη των χώρων εργασίας ως χώρων εργασίας [που εκθέτουν τους εργαζομένους σε] ειδικές συνθήκες) και του άρθρου 30, παράγραφος 1, στοιχείο e, του Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice (νόμου 263/2010 σχετικά με το ενιαίο δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα), κατά την ερμηνεία στην οποία προέβη, με την απόφαση 12 της 23ης Μαΐου 2016, το αρμόδιο για την εκδίκαση της αιτήσεως αναιρέσεως με αντικείμενο την ενοποίηση της νομολογίας τμήμα του Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), είναι συνταγματικές.

- 16 Μολονότι η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας κατά τη δεσμευτική ερμηνεία στην οποία προέβη το Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) δεν εγείρει συζήτηση στην εθνική νομολογία, εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο, ως δικαστήριο τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας στην παρούσα διαδικασία, διατηρεί αμφιβολίες ως προς τη συμμόρφωση της εθνικής πρακτικής με τις υπερισχύουσες διατάξεις που έχουν εφαρμογή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συναφώς, οι σύντομες προθεσμίες για την αρχική αξιολόγηση των χώρων εργασίας για τους σκοπούς της κατάταξης [στις κατηγορίες των] συνθηκών εργασίας, σε συνδυασμό με την αποκλειστική θέσπιση διαδικασίας ανανέωσης της άδειας και την περιοριστική ερμηνεία στην οποία προέβη το Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) και η οποία επιβεβαιώθηκε με την απόφαση του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου), στην πράξη είχαν ως αποτέλεσμα οι εργαζόμενοι να στερηθούν κάθε δυνατότητα άσκησης ενδίκου βοηθήματος όσον αφορά την απόκτηση των νόμιμων πλεονεκτημάτων που απορρέουν από την αναγνώριση ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας.
- 17 Όσον αφορά το άρθρο 12 του Legea nr. 319/2006 (νόμου 319/2006), με το οποίο μεταφέρθηκαν στο εθνικό δίκαιο οι διατάξεις του άρθρου 9 της οδηγίας 89/391, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι οι υποχρεώσεις των εργοδοτών σχετικά με τους υφιστάμενους κατά την εργασία κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία δεν συνδέονταν με την υποχρέωση πιστής και ακριβούς κατάταξης των συνθηκών εργασίας σε επίπεδο επιχείρησης και ότι καμία μεταγενέστερη δευτερογενής νομοθετική πράξη δεν καθόρισε τις συνέπειες της παράβασης των υποχρεώσεων εκτίμησης και παρακολούθησης των επαγγελματικών κινδύνων εκ μέρους των επιχειρήσεων στις οποίες υφίστανται σοβαροί κίνδυνοι για την υγεία των εργαζομένων.
- 18 Στην απόφαση που εκδόθηκε επί της υπόθεσης Podilă κ.λ.π. (C-133/17 και C-134/17), η οποία αφορούσε δύο διαφορές σχετικά με την κατάταξη των χώρων εργασίας για τους σκοπούς καθορισμού της σύνταξης γήρατος, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκρινε ότι το άρθρο 114, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ και τα άρθρα 151 και 153 ΣΛΕΕ, καθώς και οι διατάξεις της οδηγίας 89/391, έχουν την έννοια ότι δεν έχουν εφαρμογή σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία προβλέπει αυστηρές προθεσμίες και διαδικασίες που δεν παρέχουν στα εθνικά δικαστήρια τη δυνατότητα να επανεξετάζουν ή να καθορίζουν την κατάταξη των δραστηριοτήτων που ασκούν εργαζόμενοι σε διάφορες ομάδες σε κίνδυνο, βάσει της οποίας υπολογίζονται οι συντάξεις

γήρατος των εν λόγω εργαζομένων. Εντούτοις, η υπό κρίση υπόθεση δεν αφορά τον προσδιορισμό των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, αλλά την αναγνώριση των συγκεκριμένων επαγγελματικών κινδύνων που απορρέουν από τις ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας στο πλαίσιο της δραστηριότητας που ασκεί η νυν εκκαλούσα και πρωτοδίκως ενάγουσα, και η πρόσβαση της τελευταίας στη δικαιοσύνη σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική δεν είναι δυνατή ούτε όσον αφορά το παρελθόν ούτε όσον αφορά το μέλλον.

- 19 Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 11, παράγραφος 6, της οδηγίας 89/3[91] έχει κάθετο αποτέλεσμα, και, ειδικότερα, εάν η διάταξη είναι απαλλαγμένη αιρέσεων, πλήρης και ακριβής και δυνάμενη να εφαρμοστεί άμεσα στην επίδικη έννομη σχέση. Η αρχή της σύμφωνης ερμηνείας αποκλείει την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κατάταξης [στις κατηγορίες των] συνθηκών εργασίας υπό την έννοια που ζητεί η νυν εκκαλούσα και πρωτοδίκως ενάγουσα, λαμβανομένου υπόψη του εξαιρετικά περιοριστικού χαρακτήρα της νομοθεσίας. Ταυτόχρονα, δεν έχει εντοπιστεί εθνική πηγή δικαίου η οποία να επιτρέπει την επίτευξη του αποτελέσματος που απαιτείται από το κείμενο της οδηγίας.
- 20 Ακόμη και στην περίπτωση που ο κανόνας του άρθρου 11, παράγραφος 6, της οδηγίας 89/391 πληροί τα νομολογιακά κριτήρια για τον χαρακτηρισμό του άμεσου κάθετου αποτελέσματος, τούτο δεν φαίνεται να αρκεί για την αναγνώριση αποτελεσματικού μέσου παροχής έννομης προστασίας ενώπιον δικαστηρίου, όταν δεν διαπιστώνεται η δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε συνδυασμό με το άρθρο 31, παράγραφος 1, του Χάρτη, το οποίο κατοχυρώνει το δικαίωμα του εργαζομένου σε συνθήκες εργασίας οι οποίες σέβονται την υγεία, την ασφάλεια και την αξιοπρέπείά του. Κατά συνέπεια, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον αμερόληπτου δικαστηρίου προϋποθέτει, όπως προκύπτει από το άρθρο 47, παράγραφος 1, του Χάρτη, ότι το πρόσωπο που το επικαλείται, προβάλλει δικαιώματα ή ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης.